

KOMPYUTER VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIGA MUNOSABAT

*Muallif: Mamadjanova Nigoraxon Muhammadjonovna
Farg'ona shahar 2-son texnikumi maxsus fan o'qituvchisi*

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada kompyuter va axborot texnologiyalarining zamonaviy jamiyatdagi o'rni, ta'lim tizimidagi ahamiyati, yoshlarning texnologiyalarga bo'lgan munosabati hamda axborot madaniyati va kiberxavfsizlik masalalari yoritib berilgan. Shuningdek, axborot texnologiyalaridan oqilona va samarali foydalanishning ijobiy tomonlari hamda noto'g'ri foydalanish oqibatida yuzaga keladigan muammolar tahlil qilingan. Maqola o'quvchi va talabalar uchun axborot texnologiyalariga ongli munosabatni shakllantirishga qaratilgan.

KALIT SO'ZLAR

Kompyuter, axborot texnologiyalari, raqamli ta'lim, internet, yoshlar, axborot madaniyati, kiberxavfsizlik, onlayn ta'lim, elektron xizmatlar, raqamli jamiyat.

KIRISH

Bugungi kunda kompyuter va axborot texnologiyalari jamiyat hayotining barcha sohalariga chuqur kirib kelgan. Ta'lim, tibbiyot, sanoat, qishloq xo'jaligi, iqtisodiyot va xizmat ko'rsatish sohalarini zamonaviy texnologiyalarsiz tasavvur etib bo'lmaydi. Shu sababli insonlarning kompyuter va axborot texnologiyalariga bo'lgan munosabati ham tubdan o'zgardi.

Avvallari kompyuter faqat hisob-kitob qilish vositasi sifatida qaralgan bo'lsa, hozirda u bilim olish, muloqot qilish, ish yuritish va dam olish vositasiga aylandi. Axborot texnologiyalarining rivojlanishi insonlarning kundalik hayotini yengillashtirib, vaqtni tejashga yordam bermoqda. Shu bilan birga, texnologiyalarga bo'lgan ehtiyoj ham kundan-kunga ortib bormoqda.

ASOSIY QISM

AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING JAMIYATDAGI AHAMIYATI

Axborot texnologiyalari jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Kompyuter va internet yordamida ma'lumotlarni tezkor izlash, qayta ishlash va saqlash imkoniyati yaratildi. Bu esa turli sohalarda ish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Davlat tashkilotlarida elektron hujjat aylanishi tizimi joriy etilishi natijasida ish yuritish jarayoni ancha soddalashti. Fuqarolar ko'plab xizmatlardan onlayn tarzda foydalanish imkoniga ega bo'ldilar. Masalan, hujjat topshirish, navbatga yozilish va to'lovlarni amalga oshirish kabi ishlar internet orqali bajarilmoqda. Bu esa aholining vaqtini tejab, qulaylik yaratmoqda.

Iqtisodiyot sohasida esa elektron bank xizmatlari, plastik kartalar, mobil ilovalar va onlayn savdo tizimlari keng rivojlandi. Bu nafaqat aholiga qulaylik yaratdi, balki kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatining rivojlanishiga ham katta hissa qo'shdi.

TA'LIM TIZIMIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI

Ta'lim tizimida axborot texnologiyalaridan foydalanish o'quv jarayonining sifatini oshirishga xizmat qilmoqda. Interaktiv doskalar, elektron darsliklar, taqdimotlar, onlayn testlar va ta'lim platformalari darslarni yanada qiziqarli va tushunarli qilish imkonini bermoqda.

Talabalar mustaqil ravishda internet orqali qo'shimcha ma'lumotlarni topib, bilimlarini chuqurlashtirishlari mumkin. Bu esa ularda mustaqil fikrlash, izlanish va tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Shuningdek, masofaviy ta'lim orqali boshqa hududdagi o'qituvchilardan ham bilim olish imkoniyati mavjud.

Pandemiya davrida masofaviy ta'limning joriy etilishi axborot texnologiyalarining naqadar muhim ekanini yaqqol namoyon etdi. Ushbu tajriba kelajakda ham ta'lim tizimida raqamli texnologiyalar o'rni yanada ortib borishini ko'rsatmoqda. Shu sababli, talabalarda kompyuter savodxonligini oshirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

YOSHLAR VA KOMPYUTER TEXNOLOGIYALARIGA MUNOSABAT

Yoshlar axborot texnologiyalarining eng faol foydalanuvchilari hisoblanadi. Ular kompyuter, smartfon va internetdan kundalik hayotda keng foydalanadilar. Bu holat bir tomondan bilim olish imkoniyatlarini kengaytirs, boshqa tomondan ayrim muammolarni ham yuzaga keltiradi.

Ijobiy jihati shundaki, yoshlar onlayn kurslar orqali xorijiy tillarni o'rganish, dasturlash asoslarini o'zlashtirish va turli kasbiy ko'nikmalarni rivojlantirish imkoniga egalar. Bu esa ularning kelajakda raqobatbardosh mutaxassis bo'lib yetishishlariga yordam beradi.

Salbiy tomoni esa kompyuter o'yinlariga haddan tashqari berilish, ijtimoiy tarmoqlarda ko'p vaqt o'tkazish va real hayotdagi muloqotning kamayishidir. Bu holatlar yoshlarning sog'lig'i, ruhiy holati va o'qishga bo'lgan qiziqishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli ota-onalar va o'qituvchilar yoshlarni texnologiyalardan to'g'ri foydalanishga yo'naltirishlari zarur.

AXBOROT MADANIYATI VA KIBERXAVFSIZLIK

Axborot texnologiyalaridan to'g'ri foydalanish axborot madaniyatiga rioya qilish bilan chambarchas bog'liq. Axborot madaniyati — bu internetda odob-axloq qoidalariga amal qilish, yolg'on ma'lumotlarni tarqatmaslik, mualliflik huquqlarini hurmat qilish va boshqalarning shaxsiy ma'lumotlarini himoya qilishni anglatadi.

Bugungi kunda internetda turli firibgarlik holatlari, soxta axborotlar va zararli dasturlar uchray turadi. Shu sababli foydalanuvchilar shaxsiy ma'lumotlarini ehtiyot qilishlari, kuchli parollardan foydalanishlari va noma'lum havolalarga kirmasliklari zarur. Kiberxavfsizlik qoidalariga amal qilish ko'plab muammolarning oldini oladi.

Ta'lim muassasalarida talabalar o'rtasida kiberxavfsizlik bo'yicha tushuntirish ishlari olib borilishi katta ahamiyatga ega. Bu orqali yoshlar texnologiyalardan xavfsiz va ongli foydalanishga o'rganadilar.

AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING KASBIY FAOLIYATDAGI O'RNI

Bugungi kunda deyarli barcha kasblarda kompyuter va axborot texnologiyalaridan foydalanish talab etiladi. Muhandislar, shifokorlar, o'qituvchilar, bank xodimlari, dizaynerlar va dasturchilar o'z faoliyatida maxsus dasturiy vositalardan foydalanadilar.

Masalan, tibbiyot sohasida kompyuter texnologiyalari orqali tashxis qo'yish, tahlillarni tezkor tekshirish va bemorlar haqidagi ma'lumotlarni saqlash imkoniyati mavjud. Sanoat sohasida esa avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari ishlab chiqarish jarayonini nazorat qilishga yordam beradi.

Shu sababli, bugungi yoshlar kelajak kasbini tanlashda axborot texnologiyalarini bilish muhim ekanini anglab yetishlari lozim. Kompyuter savodxonligi nafaqat qo'shimcha afzallik, balki zarur talabga aylanib bormoqda.

RAQAMLI JAMIYAT VA INSON OMILI

Raqamli jamiyat — bu axborot texnologiyalari keng rivojlangan va kundalik hayotning barcha sohalariga tatbiq etilgan jamiyatdir. Bunday jamiyatda inson va texnologiya o'rtasidagi bog'liqlik yanada kuchayadi.

Agar inson texnologiyalardan faqat ko'ngilochar maqsadlarda foydalansa, ularning haqiqiy imkoniyatlaridan to'liq foydalana olmaydi. Aksincha, agar texnologiyalar bilim olish, o'z ustida ishlash va kasbiy rivojlanish uchun qo'llansa, ular katta foyda keltiradi.

Shuningdek, raqamli muhitda insoniy munosabatlar, hurmat va mas'uliyat tushunchalari saqlanib qolishi lozim. Internet orqali muloqot qilayotganda ham madaniyatli bo'lish, boshqalarni haqorat qilmaslik va qonun-qoidalarga rioya qilish muhimdir.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, kompyuter va axborot texnologiyalari zamonaviy jamiyatning ajralmas qismiga aylangan. Ular to'g'ri va maqsadli foydalanilganda bilim olish, ish yuritish va kundalik hayotni yengillashtirishda katta ahamiyatga ega.

Shu bilan birga, texnologiyalardan noto‘g‘ri foydalanish salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Shuning uchun har bir inson, ayniqsa yoshlar, axborot texnologiyalaridan ongli, mas’uliyatli va me’yorida foydalanishlari lozim.

Faqat shundagina axborot texnologiyalari jamiyat taraqqiyotiga xizmat qiladigan kuchli vositaga aylanadi va kelajak avlodning bilimli hamda barkamol bo‘lib yetishishiga mustahkam zamin yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR VA INTERNET SAYTLAR

1. Azizxo‘jayev A.A. Axborot texnologiyalari asoslari. — Toshkent: O‘qituvchi, 2020.

2. Abduqodirov A.A., Begimqulov U.Sh. Pedagogik axborot texnologiyalari. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.

3. Xudoyberganov R., Karimov S. Kompyuter savodxonligi. — Toshkent: Yangi asr avlodi, 2018.

4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga oid qaror va farmonlari.

5. O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi rasmiy sayti — www.edu.uz

6. O‘zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi rasmiy sayti — www.mtc.uz

7. Ziyonet ta’lim portali — www.ziyonet.uz

8. Wikipedia erkin ensiklopediyasi — Axborot texnologiyalari bo‘yicha maqolalar — www.wikipedia.org

9. Coursera onlayn ta’lim platformasi — www.coursera.org

10. Khan Academy ta’lim platformasi — www.khanacademy.org